

1.7. Новітні дослідження у галузі онтології, філософії релігії, моралі та культури

Борейко Ю. Г.
yboreiko71@gmail.com

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри політології та публічного управління
ВНУ імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

ПОДІЯ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ФЕНОМЕН: ДОСВІД ВІЙНИ І ПАНДЕМІЇ

Одна з актуальних проблем сучасного наукового дискурсу полягає в необхідності осмислення змісту феномену події в онтологічному та соціально-філософському вимірах із використанням здобутків міждисциплінарних досліджень. Оскільки подія – явище, що не збігається з попередніми уявленнями, то зустріч події з усталеною дійсністю призводить до трансформації повсякденного буття. Водночас подія виступає темпоральною сутністю, адже передбачає настання моменту свого здійснення.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей виявів події як фактора трансформацій соціального й індивідуального буття, що призводить до істотних змін у різноманітних сферах людської життєдіяльності.

У цьому контексті вагоме значення має аналіз особливостей проявів, розгортання та наслідків різноманітних подій природного, трансцендентного чи соціального походження з урахуванням реакцій з боку індивіда й суспільства на спричинені ефекти. З огляду на це прикладний аспект дослідження явища події полягає у можливості застосування наукових напрацювань, з одного боку, для попередження появи «чорного лебедя», з іншого – з метою ефективного використання позитивних результатів події чи подолання заподіяних збитків.

Аналіз дослідницьких стратегій щодо осмислення феномену події як явища, тотожного буттю і як протиставлення буттю, яке виступає підґрунтям

виникнення подія, дає змогу стверджувати, що подія – видима форма існування сущого на відміну від випадку, інциденту, пригоди, ситуації. Вчені інтерпретують подію як буттєве перетворення, яке не збігається із звичним розумінням усталеної дійсності і призводить до трансформації соціальних порядків та структур. Подія перебуває у взаємозалежності з повсякденністю як модусом соціального буття, полем вияву події та розгортання її наслідків [2]. Водночас стосовно соціальних подій спостерігається конфлікт інтерпретацій, зумовлений особистими або корпоративними інтересами.

Подія зумовлює неочікувану зміну соціального буття, травматичне зіткнення з реальністю, що може супроводжуватися трансформацією поглядів на світ, перебудовою смислових і ціннісних перспектив, поглядів на світ, смислових та ціннісних перспектив [4]. Так, набуття досвіду боротьби з пандемією корона вірусу зумовило порушення звичного режиму буття особистості в суспільстві та необхідність пристосування до нових умов.

Справді, екстремальна подія світового масштабу, якою з початку 2020 р. до середини 2023 р. стала пандемія коронавірусу, що була одним із основних чинників впливу на перебіг суспільних процесів у більшості країн. Пандемія COVID-19 призвела до перегляду світовою спільнотою як короткострокових прогнозів розвитку, економічної та соціальної політики, так і пріоритетів на довгострокову перспективу. Безпрецедентні обмежувальні заходи з періодичним послабленням заборон зумовили істотні трансформації у житті всього людства [3].

Екзистенційний характер російсько-української війни супроводжується трагічними наслідками для життя конкретної людини, країни і суспільства загалом. Війна як подія-трагедія зумовила людські страждання, зміни в політичній, економічній, культурних сферах [1]. В умовах війни існує гостра потреби у поточній і майбутній реабілітації учасників бойових дій та постраждалих цивільних.

З наукової точки зору постає необхідність осмислення війни як масштабної екстремальної події, аналізу змін у діяльності соціальних інститутів в умовах

воєнного стану, дослідження людських поведінкових реакцій під час воєнних дій та у поствоєнний період. В умовах інформаційного протистояння російсько-української війни інтерпретація наративів щодо певних історичних подій характеризується маніпулятивними висловлюваннями, протиборством концептів, що вимагає об'єктивного та виваженого наукового підходу.

Отже, використання здобутків вітчизняних та зарубіжних учених щодо осмислення події сприятиме подальшому накопиченню наукових результатів. Пандемія коронавірусу стала фактором, що продукує деформації на особистісному та суспільному рівнях буття людини. Війна зумовлює трагічний характер екзистенціювання особи, вимагає концентрації внутрішніх і зовнішніх ресурсів, спонукає до пошуку індивідуального смислу та взаємодії з іншими членами суспільства. Водночас урахування набутого досвіду та звернення до світових прикладів життєдіяльності в умовах надзвичайних подій сприятиме вживанню необхідних заходів для передбачення, запобігання і подолання наслідків масштабних подій.

Використана література:

1. Корабльова Н. «Подія-трагедія» війни у фігурах бадьюанських розмислів як умова філософії. Культурологічна думка. 2023. № 23 (1). С. 27–37.
2. Стан сингулярності: соціальні структури, ситуації, повсякденні практики. За ред. С. Макеєва і С. Оксамитної. К.: НаУКМА, 2017. 180 с.
3. Boreiko Yu., Fedotova T. The COVID-19 Pandemic as an Extreme Event: Effects, Reactions, Consequences. European Journal of Transformation Studies. 2021. Vol. 9, № 2. P. 125–142.
4. Zizek S. Event: A Philosophical Journey Through A Concept. London: Penguin Books LTD, Melville House, 2014. 192 p.